

Інвестиційні фонди зобов'язані регулярно звітувати перед нею про результати своєї діяльності, публікувати матеріали у ЗМІ, інформувати своїх вкладників про всі зміни, що відбулися. Якщо діяльність ринкового фонду «не прозора» - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку має право застосувати відповідні заходи і навіть відібрати ліцензію у компанії з управління активами.

Також, визначаються порядок розгляду письмових звернень громадян у центральному апараті Комісії та її територіальних органах та основні вимоги до організації та проведення особистого прийому громадян у центральному апараті на її територіальних органах.

Основною функцією, яку виконує ринок цінних паперів в економіці країни, є перерозподіл інвестиційних ресурсів та забезпечення грошовим капіталом потреб виробництва. Для виконання цієї функції має діяти розвинена інфраструктура фондового ринку, бути запроваджений широкий спектр інструментів та ефективні механізми взаємодії учасників ринку.

Для вирішення проблемних питань і стимулювання подальшого розвитку ринку Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку було розроблено проект Програми розвитку фондового ринку на 2012 – 2014 роки, в якому окреслені наступні завдання:

1. Збільшення капіталізації, ліквідності та прозорості фондового ринку.
2. Удосконалення ринкової інфраструктури та забезпечення її надійного і ефективного функціонування.
3. Удосконалення механізмів державного регулювання, нагляду на фондовому ринку та захисту прав інвесторів.
4. Стимулювання подальшого розвитку фондового ринку України.

На сьогоднішній день документ знаходиться на погодженні в Адміністрації президента України.

На сьогоднішній день фондовий ринок України стоїть на шляху розвитку, саме тому він не є досконалим, як наслідок є численна кількість порушень прав та інтересів інвесторів. Саме тому дана тема є дуже актуальною на сьогоднішній і потребує значних змін. Захист прав інвестора - тема, якій на вітчизняному ринку приділяється немало уваги - як зі сторони законодавчого та адміністративного регулювання, так і завдяки механізмам захисту права власності та обмеженню, що накладається на діяльність компанії з управління активами фонду. Законодавче регулювання ринку існує. Але в Україні існує проблема з законодавчим регулюванням економіки взагалі. Отже, дослідивши питання формування системи захисту інвесторів на фондовому ринку, можна сказати, що в Україні дана система лише є на стадії формування, до якого прикладається чимало зусиль. Але до нормального її функціонування нам ще далеко.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ УЧАСНИКІВ БІРЖОВИХ ТОРГІВ

Кучер Н.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС Котирло О.О.

Відповідно до ст. 9 ЗУ «Про товарну біржу» член товарної біржі має право сам або через свого представника: здійснювати біржові операції на біржі та одержувати за це винагороду; брати участь у вирішенні питань діяльності біржі, обирати і бути обраним до її керівних органів; здійснювати всі управління, що впливають із сплати пайового або вступного внеску; користуватися всіма послугами біржі.

Відповідно до законодавства України відвідувачі товарної біржі не мають права укладання біржових угод. Тому одержала поширення практика, коли особа приймається членом товарної біржі на певний строк (в окремих випадках це можуть бути навіть одні торги). Такий підхід, хоча формально й відповідає вимогам законодавства, однак суперечить загальній суті біржової торгівлі.

Варто звернути увагу, що на багатьох біржах Європи й країн СНД як учасників біржових торгів допускаються відвідувачі (разові й постійні). Статус

постійного відвідувача біржі суб'єкт може одержати, маючи відповідний абонемент, на певний строк, для участі в біржових торгах. Поділ відвідувачів на постійних і разових, залежить від тривалості допуску їх до біржових торгів.

У біржовому законодавстві України термін «відвідувачі» використовується, але в це поняття вкладається зовсім інший зміст. Відповідно до пункту 3.4. Типових правил біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією «відвідувачам заборонено прямо або безпосередньо втручатися в хід біржових торгів», що однозначно відводить їм роль не учасників торгів, а спостерігачів. Такий підхід є особливістю національного біржового законодавства України, що виключає з кола осіб, що мають право укладати біржові угоди, відвідувачів. Але саме ця група учасників є однією з найбільш численних представників учасників біржових торгів у країнах СНД.

До осіб, що організують укладання біржових угод, належать співробітники біржі, що перебувають або працюють у торгівельному залі: маклери, що ведуть біржовий торг; помічники маклера, що фіксують укладання угоди у своєму колі; співробітники розрахункової групи відділу організації біржових торгів, що допомагають брокерам оформити укладену угоду; працівники відділу бюро експертизи біржі; працівники юридичного відділу біржі.

Основною функцією зазначених осіб є організація біржових торгів відповідно до встановлених правил шляхом надання відповідних послуг суб'єктам господарювання при укладанні угод. У цьому розумінні кожний із зазначених суб'єктів є представником товарної біржі як організатора торгів і відповідно наділяється певними правами й обов'язками, а також несе відповідальність за свої дії перед товарною біржею як працівник біржі. У той же час відповідальність за дії своїх представників перед учасниками біржових торгів несе товарна біржа як організатор торгів.

До осіб, що контролюють хід ведення біржових торгів, належать: державний комісар; члени біржового комітету; члени ревізійної комісії; старший маклер; начальник відділу організації торгів біржі. Основною функцією таких суб'єктів є контроль за дотриманням встановленого порядку проведення біржових торгів у межах своїх повноважень. Зазначені особи наділяються відповідною компетенцією і владними повноваженнями, аж до призупинення біржових торгів, а також видалення з торгівельного залу осіб, не виконуючі вимоги Правил біржової торгівлі.

Кожний із зазначених суб'єктів цієї групи має право діяти тільки в рамках компетенції, обумовленої Статутом товарної біржі й Правилами біржової торгівлі. На жаль, аналіз правил біржової торгівлі різних товарних бірж України, показує, що в них відсутні положення про таку компетенцію, і це є однією із причин порушення прав й інтересів учасників біржових торгів.

Для подальшого врегулювання захисту прав учасників біржового ринку слід впровадити наступні технологічні новачки:

- система легітимного документообігу між учасниками біржових торгів за участі Акредитованого центру сертифікації ключів, що забезпечує захист інформації щодо біржових торгів та надійну ідентифікацію учасників біржових торгів, укладання біржових договорів у формі електронного документа тощо;

- зручний порядок забезпечення надійної і прозорої системи обліку гарантійних внесків членів Біржі та зниження ризиків при здійсненні розрахунків за результатами аукціонів за участі спеціалізованої небанківської фінансової установи;

- ефективний організаційно-технологічний механізм відбору переможців аукціонних торгів для замовників (ініціаторів) таких аукціонів, зокрема підприємств та установ державного сектору економіки.

Таким чином, стан правового положення учасників біржових торгів в Україні вказує на необхідність більш детальної класифікації учасників біржової торгівлі на рівні законодавства, а також конкретизації їхніх прав й обов'язків, у тому числі й у локальних нормативно-правових актах товарної біржі.